

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 7 kwietnia 2008 r.
COM(2008) 186 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie sprawozdania grupy zadaniowej ds. Irlandii Północnej

{SEC(2008)447}

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie sprawozdania grupy zadaniowej ds. Irlandii Północnej

1. Wprowadzenie

Utrwalenie pokoju w Irlandii Północnej jest kwestią istotną przede wszystkim dla mieszkańców tego regionu. Niemniej jednak ma ona również oczywisty wymiar europejski, jako że mieszkańcy Irlandii Północnej są obywatelami Unii Europejskiej, której fundamentem są zasady pokoju, stabilności i dobrobytu. Dlatego też Komisja ze szczególną radością przyjęła zaproszenie do wspierania procesu pokojowego w Irlandii Północnej, zwłaszcza w drodze pomocy regionowi w poprawie jego konkurencyjności gospodarczej i w zapewnianiu jego ludności trwałego zatrudnienia. Szczególnie zachęcający jest dla Komisji fakt, że władze polityczne Irlandii Północnej przypisały obecnie priorytetowe znaczenie rozwojowi ekonomicznemu regionu.

Kluczowym momentem procesu pokojowego było przywrócenie w Irlandii Północnej w maju 2007 r. lokalnej administracji, opierającej się na podziale władzy pomiędzy społecznościami, w ostatnich dekadach głęboko podzielone. To historyczne wydarzenie oznacza, że Irlandia Północna ma potencjał, aby stać się przykładem, jak można przezwyciężać głębokie podziały polityczne i jak nawet w najtrudniejszych okolicznościach można budować bardziej otwarte, tolerancyjne i demokratyczne społeczeństwo. Również w maju 2007 r., podczas wizyty w Irlandii Północnej, przewodniczący Komisji José Manuel Barroso ogłosił swoją decyzję o powołaniu w Komisji grupy zadaniowej ds. Irlandii Północnej, podlegającej komisarz Danucie Hübner, w celu wspierania procesu pokojowego, a w szczególności wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy zgodnie z ogólną strategią lizbońską UE¹. Grupa zadaniowa stanowi w istocie nowe, bliższe partnerstwo pomiędzy Irlandią Północną a służbami Komisji w sytuacji stopniowego wycofywania europejskiej pomocy regionalnej dla tego regionu, który przez długi okres intensywnie z niej korzystał, a obecnie w coraz większym stopniu będzie opierał się na własnych zasobach.

W załączniku do niniejszego komunikatu przedstawiono sprawozdanie z wyników prac grupy zadaniowej ds. Irlandii Północnej (GZIP). W ogólnym ujęciu sprawozdanie potwierdza, że przed Irlandią Północną, wychodzącą z długiego okresu konfliktu, stoi wiele wyzwań natury społeczno-ekonomicznej. Jakkolwiek wiele głównych wskaźników ekonomicznych, dotyczących np. stóp bezrobocia lub wielkości PKB na mieszkańca, kształtuje się obecnie bardzo korzystnie w porównaniu ze średnimi dla Unii, to jednak region nadal nosi piętno konfliktu, co przejawia się dużą zależnością od sektora publicznego, niechęcią do podejmowania ryzyka i niskim poziomem przedsiębiorczości, negatywnym postrzeganiem regionu przez inwestorów międzynarodowych i wysokim odsetkiem ludności nieprowadzącej działalności gospodarczej. Jednocześnie osiągnięta obecnie stabilność stanowi szansę na istotną zmianę w zakresie wyników ekonomicznych. W tym kontekście GZIP rozpatruje możliwe sposoby większego zaangażowania regionu w działania w ramach polityki UE w celu rozwoju gospodarki w kierunku wyższej wartości dodanej oraz awansu do czołówki regionów innowacyjnych. Jak wyjaśniono poniżej, obok pracy analitycznej uruchomiono już szereg inicjatyw.

¹ http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf

2. Kompetencje grupy zadaniowej ds. Irlandii Północnej

Zadania GZIP polegają na wspieraniu działań w Irlandii Północnej służących poprawie konkurencyjności i budowaniu trwałego zatrudnienia poprzez mobilizowanie tych służb Komisji, które są najbardziej kompetentne w tych dziedzinach². Szczególną wagę przywiązuje się do zmniejszenia zależności od sektora publicznego oraz do stworzenia bardziej dynamicznego sektora prywatnego. Realizując te kompetencje i opracowując niniejsze sprawozdanie, GZIP stanowi symbol nowego partnerstwa pomiędzy administracją regionu a Komisją, a także podejmuje próbę stymulowania jakościowej zmiany losów regionu. W ujęciu praktycznym GZIP podjęła następujące działania:

- szczegółowe podsumowanie, na podstawie analizy profilu społeczno-gospodarczego regionu, osiągnięć Irlandii Północnej w różnych dziedzinach polityki UE, szczególnie w porównaniu z poprzednim okresem planowania (2000-2006), a także, w razie potrzeby, w porównaniu z innymi częściami UE;
- sformułowanie na tej podstawie sugestii i zaleceń na temat tego, w jaki sposób administracja, sektor prywatny, uczelnie i instytucje badawcze oraz inne podmioty gospodarcze mogą wносить swój wkład do Europy i czerpać z niej większe korzyści.

Przez cały okres od czasu powołania GZIP oraz przy opracowywaniu niniejszego sprawozdania konsultowano się z władzami Irlandii Północnej. W działaniach tych współuczestniczyły również ściśle władze Republiki Irlandii. Konsultowano się także z głównymi podmiotami w Irlandii Północnej, w tym pochodzącymi z regionu członkami Parlamentu Europejskiego, przedstawicielami sektora wolontariatu oraz partnerami społecznymi.

3. Irlandia Północna w kontekście polityki UE

W konkretnych obszarach polityki opisanych szczegółowo w sprawozdaniu ogólny wniosek brzmi, że Irlandia Północna, choć pozornie mniej zaangażowana w politykę UE niż reszta Zjednoczonego Królestwa oraz Irlandia, ma ogólnie godne uwagi osiągnięcia w tym zakresie. Przede wszystkim regionowi temu udało się pozyskać znaczne wsparcie finansowe na inwestycje w ramach polityki spójności UE. Unia od dawna udziela wsparcia Irlandii Północnej jako jednemu z regionów priorytetowych w ramach „celu 1”. W latach 2000-2006 na sześć programów (w tym program „Budowanie stabilnego dobrobytu” oraz program PEACE II) przeznaczono pomoc UE w wysokości ok. 2,2 mld EUR, a także środki z wkładu UE do Międzynarodowego Funduszu na rzecz Irlandii. Jednym z nowatorskich rozwiązań w polityce spójności UE w stosunku do Irlandii Północnej jest program PEACE, rozpoczęty w 1995 r., którego szczególnym celem jest wsparcie wspólnych projektów o charakterze społeczno-gospodarczym w celu wspierania pokoju i pojednania między obiema społecznościami. W bieżącym okresie planowania (2007-2013) w Irlandii Północnej prowadzonych jest 6 programów o łącznym wkładzie finansowym wynoszącym 1,1 mld EUR, w tym kontynuacja programu PEACE. W ramach tych programów Unia ma możliwość przyczyniania się do poprawy jakości życia ludności i zamierza nadal prowadzić tego rodzaju działania.

² Dyrekcje Generalne AGRI, EAC, EMPL, ENTR, ENV, FISH, RTD, TREN i SG, wraz z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym.

Region ten działa również aktywnie w innych obszarach polityki UE, co opisano szczegółowo w załączniku. Dla przykładu warto przytoczyć kilka istotnych osiągnięć. W zakresie polityki przedsiębiorstw Irlandia Północna oferuje czynne wsparcie dla przedsiębiorstw i innowacji za pośrednictwem agencji INVEST-NI, ośrodków Euro Info i Centrów Przekazu Innowacji. Centrum Przekazu Innowacji w Belfaście jest uważane za jeden z pięciu najlepiej funkcjonujących ośrodków tej sieci w całej UE pod względem promowania przekazu technologii pomiędzy krajami – mimo nielicznego zespołu ośrodek ten pośredniczył w dwudziestu ośmiu operacjach przekazu tego rodzaju.

W obszarze polityki badań, w ramach szóstego programu ramowego (2000-2006), Irlandia Północna była w stanie uczestniczyć, wraz ze 161 partnerami, w 146 umowach badawczych, uzyskując 33,4 mln EUR z budżetu UE. W dziedzinie ochrony środowiska osiągnięcia Irlandii Północnej obejmują plan działań na rzecz ograniczenia stosowania azotanów oraz, we współpracy z Irlandią, działania prewencyjne dotyczące nielegalnego wywozu odpadów.

W dziedzinie zatrudnienia i równości szans, zważywszy na wyjątkowe doświadczenia Irlandii Północnej, członkowie jej organu ds. równości są członkami komitetu sterującego nadzorującego badania Komisji nad dyskryminacją z wielu przyczyn jednocześnie, zaś organizacje pozarządowe z tego regionu uczestniczą aktywnie w sieciach przeciwdziałania dyskryminacji.

Jednocześnie, patrząc w przyszłość, region musi podjąć intensywniejsze działania w celu zniwelowania braków społeczno-ekonomicznych; w tym względzie źródłem wsparcia jest większe zaangażowanie w politykę UE i współpraca ze służbami Komisji reprezentowanymi w GZIP. Co najistotniejsze – obecnie sukces gospodarczy, zarówno w Irlandii Północnej, jak i wszędzie indziej, nie opiera się już na specjalizacji regionalnej, dzięki której Irlandia Północna była jednym z najbardziej dynamicznych regionów w skali globalnej na przełomie XIX i XX w. Klasyczna gospodarka „miejsca” została zastąpiona gospodarką „przepływu” pracy, kapitału, koncepcji i wiedzy, przez co obecność w krajowych, europejskich i globalnych sieciach stała się znacznie ważniejszym niż do tej pory czynnikiem konkurencyjności gospodarczej.

Głównym wyzwaniem w zakresie zwiększenia konkurencyjności jest zdynamizowanie sektora prywatnego oraz pobudzenie tworzenia i rozwoju nowych przedsiębiorstw. Jakkolwiek w Irlandii Północnej dokonał się w tym względzie duży postęp, to istnieje przekonanie, że można zrobić więcej, nie tylko w celu wspierania nowo powstających przedsiębiorstw, ale również utrzymania się konkurencyjnych firm w dłuższej perspektywie czasu.

Część działań w tym zakresie powinno stanowić nawiązanie bliższych relacji pomiędzy przedsiębiorstwami a głównymi źródłami innowacji – uczelniami, instytutami badawczymi i innymi źródłami wiedzy i badań, nie tylko w regionie, ale w szerszym kontekście europejskim. Ponadto zwiększenie konkurencyjności zależy w zasadniczy sposób od dostępności wykwalifikowanych kadr, co obejmuje rozwijanie znajomości języków i innych umiejętności, potrzebnych do pogłębienia relacji z resztą Europy, a także z innymi częściami świata. Jakkolwiek standardy edukacji w Irlandii Północnej są wysokie, nadal istnieje problem dysproporcji osiągnięć edukacyjnych między osobami o niskich kwalifikacjach a osiągającymi najlepsze wyniki. W kontekście działań zmierzających do wzmocnienia gospodarki opartej na wiedzy w Irlandii Północnej bezsprzecznie ważne jest pełne wykorzystywanie potencjału ludzkiego regionu. Wiąże się z tym potrzeba zwiększenia odsetka ludności prowadzącej działalność gospodarczą, przede wszystkim przez podniesienie

i poprawę poziomu umiejętności oraz promowanie przedsiębiorczości i podejmowania ryzyka oraz tworzenia małych przedsiębiorstw i samozatrudnienia. Wraz z prowadzonymi już działaniami na rzecz zwiększenia aktywności zawodowej grup nieaktywnych i marginalizowanych poprawiłoby to również sytuację Irlandii Północnej w zakresie włączenia społecznego oraz przyczyniłoby się do zwalczania ubóstwa.

Istnieją również potrzeby w dziedzinach bardziej tradycyjnych. Wymienia się m.in. potrzebę dalszej modernizacji sektora rolno-spożywczego, który pozostaje obszarem działalności ważnym dla przyszłości regionu. Ponadto dziedzictwem przeszłości pozostaje niższy poziom inwestycji w określone rodzaje infrastruktury, niż jest to regułą w innych przypadkach. Dotyczy to infrastruktury transportowej, a także infrastruktury ochrony środowiska w świetle rosnących obaw związanych z pogarszaniem się tradycyjnie wysokiej jakości wody przy jednoczesnym istnieniu potrzeb w zakresie gospodarowania wodą i odpadami oraz inwestycji w ekoinnowacje i badania w dziedzinie ochrony środowiska.

4. Prace grupy zadaniowej ds. Irlandii Północnej w okresie od maja 2007 r. do marca 2008 r.

Jak wspomniano powyżej, od maja 2007 r. GZIP obok prowadzonych prac analitycznych współpracowała ściśle z władzami Irlandii Północnej, realizując plan na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Po pierwsze służby Komisji uznały za priorytet szybkie uzyskanie decyzji o nowej generacji programów rozwoju społeczno-gospodarczego na lata 2007-2013:

- Do końca 2007 r. uzgodniono pięć z sześciu programów: PEACE III, program na rzecz konkurencyjności i zatrudnienia, program Europejskiego Funduszu Społecznego na rzecz Irlandii Północnej, program współpracy terytorialnej z zachodnią Szkocją i Irlandią oraz program rozwoju obszarów wiejskich. Decyzja o programie w dziedzinie rybactwa, który jest organizowany na poziomie krajowym dla całego Zjednoczonego Królestwa, spodziewana jest w najbliższych miesiącach, zakładając przedłożenie programu zgodnie z przyjętym harmonogramem.
- Łączna kwota przydziału środków finansowych UE na wymienione sześć programów przekracza 1 miliard euro. Decyzje dotyczące tych programów mają duże znaczenie z tego względu, że umożliwiły one na wypłatę w 2007 r. zaliczek w wysokości 42 mln EUR, co pomoże regionowi na uruchomienie nowej rundy inwestycji.
- Bardzo zadowalającym jest fakt, że nowy program na rzecz konkurencyjności i zatrudnienia EFRR, największy z wymienionych sześciu programów, otrzymujący wsparcie finansowe UE w wysokości 473 mln EUR, a także program Funduszu Społecznego ze wsparciem UE wynoszącym 165 mln EUR, zostały ściśle powiązane z agendą lizbońską – ponad 85% środków przeznaczono na inwestycje bezpośrednio służące konkurencyjności. Komisja oczekuje wdrożenia tych istotnych programów europejskich z nadzieją, że dzięki nim Irlandia Północna stanie się wzorcowym w skali UE przykładem wykorzystywania europejskiej polityki regionalnej dla realizacji programu wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.
- Dążąc do zwiększenia zasobów na inwestycje, Komisja zachęciła władze do zbadania możliwości uzyskania wsparcia finansowego w postaci pożyczek za pośrednictwem inicjatyw JEREMIE i JESSICA, dotyczących odpowiednio małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwoju miejskiego. Nawiązano już kontakty z Europejskim Bankiem

Inwestycyjnym (w sprawie JESSICA) i Europejskim Funduszem Inwestycyjnym (JEREMIE) w celu zbadania tych możliwości.

- Ponadto, mając na uwadze likwidację ważnego zakładu przemysłowego (fabryki Seagate), GZIP zwróciła uwagę administracji Irlandii Północnej na nowy Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, który przy spełnieniu koniecznych kryteriów może pomóc w sfinansowaniu kosztów przekwalifikowania itp.

Po drugie, GZIP współpracuje ściśle z administracją Irlandii Północnej na rzecz większego zbliżenia regionu do sieci UE:

- **Sieci kontaktów z Komisją.** Wprowadzono bardziej systematyczne kontakty z departamentami Komisji, co wpływa na poprawę świadomości w Irlandii Północnej w zakresie różnych możliwości oferowanych w ramach polityki UE oraz sposobów konkurowania o wsparcie w różnych dziedzinach. W tym względzie prowadzi się już bądź rozważa szereg działań:
 - Jednym z pierwszych przykładów było zaproszenie do składania ofert w ramach polityki UE dotyczącej **transeuropejskich sieci transportowych (TEN)**, a więc w obszarze, w którym region wykazywał w przeszłości stosunkowo niewielkie zainteresowanie. Składając ofertę w ramach propozycji Zjednoczonego Królestwa dotyczącej programu TEN-Transport na lata 2007-2013, region uzyskał wsparcie na projekt budowy dróg w postaci dotacji UE w wysokości 10,64 mln EUR. Wielkość wsparcia, wynosząca 16 % łącznych kosztów, będzie największa w Zjednoczonym Królestwie – inne odcinki dróg w państwie uzyskują wsparcie w wysokości 5 %.
 - W dziedzinie **gospodarki opartej na wiedzy** szczególnym priorytetem dla regionu są możliwości, jakie **siódmy program ramowy** oferuje uczelniom, ośrodkom badawczym i sektorowi prywatnemu. Komisja popiera władze Irlandii Północnej, kierując się zasadą skupiania uczestnictwa w zaproszeniach do składania wniosków w tych dziedzinach, w których region ma szczególny potencjał, a więc w dziedzinach lotnictwa, nanotechnologii, społeczeństwa informacyjnego, jakości żywności oraz usług. W dziedzinie małych przedsiębiorstw podkreśla się możliwości oferowane przedsiębiorstwom w ramach **programu na rzecz konkurencyjności i innowacji**, szczególnie w ramach **inicjatywy ekoinnowacji** oraz w obszarze **inżynierii finansowej**. Jednocześnie, zważywszy na istotny wymiar zasobów ludzkich w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, zwrócono uwagę na zwiększenie uczestnictwa Irlandii Północnej w rozmaitych inicjatywach UE w dziedzinie kształcenia, szkoleń i młodzieży. Dane wskazują, że możliwe są szersze działania w celu przygotowania studentów z Irlandii Północnej do uczestnictwa w programie **ERASMUS**, umożliwiającym studentom z regionu rozwijanie znajomości języków i innych umiejętności w toku studiów w placówkach w innych państwach członkowskich UE.
 - W dziedzinie **energetyki i ochrony środowiska** kontakty z Komisją ujawniły potencjalne zainteresowanie programami UE w obszarze transportu i energetyki (**Concerto, Intelligent Energy, Civitas**), które mogą zwiększyć skuteczność istotnych działań podjętych już przez region w dziedzinie energii odnawialnej i efektywności energetycznej, natomiast możliwe jest szersze zaangażowanie w

ramach strategii zrównoważonego rozwoju za pośrednictwem projektów otrzymujących wsparcie finansowe w ramach **Life+**.

- Inne prowadzone działania to m.in. seminarium w ramach partnerskiego uczenia się, dotyczące **polityki zatrudnienia i polityki społecznej** UE, zaplanowane na kwiecień 2008 r. Zaawansowane są również przygotowania do konferencji na temat przeciwdziałania dyskryminacji, która odbędzie się w Belfaście na początku czerwca 2008 r.
 - Ponadto w istotnej dla Irlandii Północnej dziedzinie **polityki rolnej** jako priorytet określono promowanie żywności wysokiej jakości za pomocą określeń geograficznych. W związku z tym opracowano zgłoszenia do **systemów jakości żywności**, które zostaną wkrótce przedłożone Komisji.
- **Programy sieciowe finansowane przez UE.** Zwrócono uwagę Irlandii Północnej na możliwości uczestnictwa w **programach sieciowych UE**. Region wyraził w szczególności zainteresowanie objęciem wiodącej roli w sieci wspieranej w ramach inicjatywy „Regiony na rzecz zmian gospodarczych”, współfinansowanej przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Jest to pierwszy przypadek, kiedy Irlandia Północna przyjęła rolę wiodącego podmiotu, co świadczy o wzroście zaufania do własnych możliwości w kontekście UE.
 - **Dzielenie się doświadczeniami z innymi regionami.** Irlandię Północną zachęcano do dzielenia się z innymi regionami jej specyficznymi (pod wieloma względami unikalnymi) doświadczeniami w zakresie rozwiązywania konfliktów. Pierwszy krok w tym względzie poczyniono, organizując w październiku 2007 r. – w ramach corocznej imprezy regionalnej w Brukseli, znanej pod nazwą „**Dni Otwarte**” (the Open Days) – warsztaty na temat doświadczeń z realizacji programu PEACE w Irlandii Północnej w porównaniu z doświadczeniami z Cypru i Bałkanów zachodnich. Jak zaznaczono również poniżej, w Irlandii Północnej widoczne jest duże zainteresowanie rozwojem działalności w tym obszarze w formie **europejskiego programu instytucjonalnego na rzecz rozwiązywania konfliktów**.
 - **Łączenie sił z innymi regionami.** W ramach integracji z mniej formalnymi sieciami, typowymi dla gospodarki UE, GZIP zachęca Irlandię Północną do angażowania się z własnej inicjatywy w kontakty i wymianę doświadczeń z innymi regionami. Na początek GZIP zorganizowała kontakty z podmiotami uczestniczącymi z powodzeniem w helsińskiej strategii na rzecz innowacji.

5. Irlandia Północna i grupa zadaniowa ds. Irlandii Północnej: dalsze działania

W wyniku opisanych powyżej prac GZIP zidentyfikowano szereg istotnych wątków dalszych działań w regionie. Komisja proponuje utrzymać GZIP w celu pomocy regionowi w tych działaniach oraz w celu monitorowania postępów. Dla zapewnienia powodzenia działań przewiduje się wymianę urzędników, w tym na krótkie okresy. Istotną rolę do odegrania w tym względzie będzie mieć również Biuro Irlandii Północnej w Brukseli.

GZIP będzie również starać się zwiększać w Irlandii Północnej świadomość w zakresie nowych programów europejskich, wydarzeń i forów, które mogą być dla regionu interesujące.

GZIP zamierza także wspierać region w realizacji założonego przezeń celu aktywniejszego uczestnictwa w kształtowaniu polityki UE. Będzie to oznaczać zmianę perspektywy i roli – z

regionu otrzymującego pomoc finansową UE Irlandia Północna stanie się czynnym podmiotem w opracowywaniu planów politycznych Unii. Powodzenie w tym względzie będzie zależeć od kontekstu krajowego, w którym organizowane będą konsultacje dotyczące polityki UE; GZIP może służyć pomocą w tym względzie, gwarantując przekazywanie pełnej informacji władzom i innym podmiotom, np. za pośrednictwem biura Komisji w Belfaście.

Wreszcie, jak zaznaczono powyżej, władze Irlandii Północnej wyraziły zainteresowanie promowaniem rozwoju programu badań i doradztwa na temat rozwiązywania konfliktów. Rola, struktura i źródła finansowania takiego programu są obecnie przedmiotem czynnych rozważań w Irlandii Północnej, biorąc pod uwagę, że istnieją już inicjatywy w tej dziedzinie w samym regionie oraz w Irlandii. Służby Komisji uznały, że doświadczenia z procesu pokojowego w Irlandii Północnej mogą stanowić cenny wkład w zapobieganie konfliktom, ich rozwiązywanie i budowanie pokoju w innych częściach świata, i przychyliły się do prośby władz, aby wspólnie rozpatrzyć sposoby dalszego działania. Na przykład – w kontekście trwającego dialogu politycznego między Unią Europejską a krajami trzecimi, zasad regulujących obecne programy wsparcia, a także w specyficznym kontekście dialogu na temat polityki regionalnej z takimi krajami, jak Chiny, Rosja i Brazylia – Komisja będzie zwracać uwagę na szczególny wkład programów PEACE w rozwój społeczny i gospodarczy. Można się spodziewać, że przyczyni się to do współpracy z krajami trzecimi w odniesieniu do konkretnych zagadnień pokoju i pojednania, promowanych w ramach programów PEACE, i że doświadczenia uzyskane w Irlandii Północnej mogą przynieść w tym względzie korzyści.